

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет іноземної філології
Історичний факультет

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Тези доповідей
I Міжнародної науково-методичної конференції
20 березня 2020 р.*

Харків – 2020

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі: Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

Організаційний комітет конференції:

І.Ф. Прокопенко – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, ректор (голова);

Ю.Д. Бойчук – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи ХНПУ імені Г.С. Сковороди (заступник голови);

Хошіно Юічі – Другий секретар Посольства Японії в Україні (заступник голови).

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей I Міжнародної науково-методичної конференції, 20 березня 2020р. – Х. : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. – 258 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 4 від 15.06.2020р.

До збірника увійшли тези доповідей, присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики викладання сходознавчих дисциплін, перекладу, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

Видано за рахунок укладачів

©Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
© Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

ЗМІСТ
ФІЛОЛОГІЯ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Криворучко С.К. Метафоричність у романі Мо Яня 莫言 «Великі груди, широкі сідниці» 丰乳肥臀.....	8
Санатуллах Басам. Історичні передумови розвитку перської мови (تاریخی پیشینه) (فارسی زبان).....	10
Бикова І.А., Скразловська І.А. Символічне значення кольорів в культурі народів Сходу.....	13
Жукова К.Є. «Мислення через ієрогліфи» - феномен традиційної культури Китаю.....	15
Завгородня О.С. Епічна поема Абулькасіма Фірдоусі «Шах-Наме».....	16
Секіна Н.Д. Стилiстично-емоційна забарвленість гендерно маркованих фразеологізмів.....	19
Ван Сяоцянь. Проблема перекладу класических китайських текстів на мови країн Заходу.....	20
Ажнина Л.А. Особливості транслітерації деяких китайських імен власних.....	21
Ковальова В.В. Фонетичні особливості шанхайського діалекту.....	23
Коляда А.В. Особливості використання пекінізмів на лексичному рівні у п'єсі Лао Ше «Чайна».....	24
Мілова Д.І. Аспекти китайських дієслів у відображенні української мови.....	27
Проша О.Є., Мараховська О.В. Іранська каліграфія.....	28
Ситнікова В.А. Функціонування графеми «доц» у складених ієрогліфах.....	29
Субота І.А. Образ минулого у новелах Лейли аль -‘Усман.....	32
Сусленко А.М. Особливості походження іранських прізвищ.....	34
Фотеску І.В. Проблематика використання наголосу мори та складу в сучасній японській мові.....	35
Шапаренко Е.Е. Стилiстичні особливості китайських текстів публіцистичного стилю.....	37
Юрченко М.Е. Відмінності між японським і українським діловим листуванням.....	38

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СХІДНИХ МОВ

Руда Н.В. Аналітичне читання як один з засобів формування китайськомовної компетентності студентів.....	40
Ахмад О.Р. Кейс-метод (Case Study) як форма інтерактивного навчання арабської мови.....	41
Компанієць О.В., Баличева В.М. Використання гаджетів та досягнень новітніх технологій при вивченні івриту.....	43
Андрєєва Ю.В. Дослідження мотивації студентів до вивчення китайської мови та методи її підвищення.....	44
Копилова Н.А. Переваги навчання китайської лексики у середній школі за допомогою наочних засобів навчання.....	47
Локшина Ю.Г. Методика викладання японської мови як дисципліна вільного вибору студентів.....	48
Подгорний Г.В. Спецкурс «Вступ до сходознавства» в гімназії.....	50
Сегеда Ж.П. Література Японії в освітньому процесі Київської гімназії східних мов №1.....	53
Ткаченко О.І. Науково-педагогічні підходи до навчання китайської мови учнів Київської гімназії східних мов №1.....	55
Дмитрієва А.В. Порівняльний аналіз підручників «DISCOVER CHINA» та	

етапи дії (перший – початок, другий – продовження), наприклад: “说起来” (заговорити); “写下去” (продовжувати писати) [2].

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ван Ли. « Теорія китайської граматики ». Шанхай, 1947, – 125 с.
2. Гао Минкай. « Граматика китайського язика ». Шанхай, 1951, – 89 с.
3. Люй Шусян. « Очерк граматики китайської мови ». Шанхай, 1953, – 67 с.
4. Фан Юйцин. « Прикладна китайська граматика ». Пекін, 1998, – 43 с.
5. Яхонтов С.Е. « Категорія дієслова у китайській мові ». Ленінград, 1957, – 54с.

ІРАНСЬКА КАЛІГРАФІЯ

Проша Ольга Євгенівна, Мараховська Оксана Володимирівна, студентки 2 курсу факультету іноземної філології

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Науковий керівник: викладач кафедри східних мов О.С. Завгородня

Серед усіх напрямків іранської культури найбільш популярною є каліграфія; згідно вислову Пророка, каліграф, який зможе переписати красивим почерком Коран, буде в майбутньому серед мешканців раю.

Каліграфія почала розвиватися з дуже давніх періодів історії ісламу. Грубувати літери семітського алфавіту стали декоративними. Як напрям мистецтва, іранська каліграфія зародилася в ісламський період його історії і утвердилася шляхом письмово-художнього зображення аятів (одкровення) Корану і священних слів — «Аллах», «Мухамад» і «Алі» — під час прикрашання мусульманських культових будівель.

Ранній період розвитку каліграфії в Ірані розпочався з специфічного «куфічного» стилю. Форма писемності, що називалась «куфі» (через назву міста Куфа), і була надзвичайно популярна серед інших форм ісламської писемності і перший час існувала як писемність без використання голосних звуків. І тільки після 686 року для їх написання були створені відповідні знаки, які відрізнялись від звичного способу позначення букв, що існували раніше (1).

В Ірані можна зустріти різноманітні форми каліграфії: на тканинах, керамічних і металевих виробах, на золотих та срібних монетах.

Після розповсюдження користування папером, що був виготовлений за давніми рецептами майстрів Китаю, писемність куфі почала відразу розвиватися в багатьох напрямках. З самого початку повний текст Корану переписували на оброблені шкури тварин за допомогою тростинного пера; кожна сторінка при цьому мала чітку форму прямокутника. І починаючи з X століття в країнах східної частини ісламського світу Коран почали переписувати на сторінках зі звичайною формою.

Після зміни формату листа змінювалися і розміри букв: віддалені і великі букви писемності куфі почали писати більш злитно. В наступні століття, до теперішнього часу включно вони використовуються як декоративний елемент.

Одна з національних особливостей іранців є прагнення досягнути досконалості. І саме завдяки натхненню та ретельності іранських майстрів розвивалася каліграфія на папері та шкірі (2).

В історії мусульманського мистецтва Ібн Мукла є символом каліграфії, адже він став відомим завдяки удосконаленню ісламської каліграфії шляхом створення системи правил для почерку «наسخ». Він створив класифікацію та пояснення шести почергових стилів куфі, що були широко використовувани в усіх ісламських країнах. Він був першим, хто почав зіставляти букви за допомогою кіл та півкіл і першу букву арабського алфавіту «алеф», взявши це за основу формування пропорційності інших букв алфавіту. Елементарне відтворення тексту перетворилось на окремий вид мистецтва, каліграфію.

Адже буква «алеф» у вигляді відрізка прямої лінії має ще й цифрове значення «1», що згідно іранської теорії символізує єдиного Творця (Аллаха), та відповідає образу Адама, що створений «за образом і подобою свого Творця».

Надалі правила каліграфії вдосконалювались Ібн Баввабом, який разом з колами почав користуватися ще й точками, отриманими відбитками очеретяного пера. Відповідно до правил встановлених Ібн Баввабом, довжина літери «алеф» мав дорівнювати п'яти, семи або дев'яти таким точкам, а всі інші літери, мали перебувати у відповідному точковому співвідношенні (1).

Точка, згідно іранським поняттям, символізує ту первинну «чорну краплю», від якої виникли всі істоти.

Писемність куфі поступово витіснялась іншою формою арабської писемності — «наسخ». Внаслідок, між 800-1250 роками неестетичні куфічні букви в епіграфічних написах перетворювались на складні декоративні кольорові символи, що насилу можна було прочитати, але геометричні декорації цих букв стали яскравими і привабливими. Іранські майстри каліграфічного мистецтва вважались незрівняними в усіх напрямках письма. За легендою Іакот Мостасемі переписав для Тамерлана оригінальний текст священного письма настільки дрібним почерком, що вся книга помістилася під першем. Тамерлан був обурений таким вчинком, адже вважалося що Коран має бути переписаний лише великими літерами, відповідно до переказів Пророка. У відповідь каліграф переписав священне письмо довжиною у 40 сантиметрів кожного рядка (2).

В Ірані під впливом вимог почерку «насталік», що є декоративним та вишуканим видом письма, формувалась спеціальна форма почерку «наسخ», яка була визнана як досконала форма ісламської писемності, адже була найзручнішою формою для написання творів мовою фарсі.

Від стилю «насталік» розвивався почерк, що мав назву «шекасте». Основоположником почерку є відомий каліграф Світ Шафе. Для того щоб прочитати текст, що написано почерком «шекасте», необхідно пройти певну підготовку та мати достатній рівень грамотності і володіння мовою фарсі.

Згодом каліграфи почали складати монограми, що являли собою набір штампів та печаток. Далі слово монограма застосовувалось для позначення різних видів каліграфічної культури, написання релігійних текстів за допомогою зображення анімалістичних образів, згадуючи в молитвах ім'я Творця (3).

Сучасні іранські майстри каліграфії продовжують давні традиції і зараз вдало удосконалюють культуру каліграфії, зберігаючи стародавні традиції.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Иранская каллиграфия: знакомство с традицией. – М.: ООО « Садра», 2019. – 408 с.
2. Персидская каллиграфия: насталик // Режим доступа: <https://sanaei.livejournal.com/198066.html>
3. Иранская каллиграфия // Режим доступа: https://studbooks.net/1089048/kulturologiya/iranskaya_kalligrafiya

ФУНКЦІОНУВАННЯ ГРАФЕМИ «ДОЩ» У СКЛАДЕНИХ ІЄРОГЛІФАХ

Ситнікова Валерія Андріївна, студентка 4 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Науковий керівник: к.ф.н., доц. Н.В. Руда

На сьогоднішній день великої популярності набувають мови країн Азії, з яких китайська мова є найпопулярнішою. Її особливістю є ієрогліфічна писемність – унікальна система знаків, яка існує уже понад 4000 років. За цей час вона неодноразово змінювалась, але не втратила свій первинний концепт: ієрогліфи (汉字 hànzi) – це символи, які

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей
I Міжнародної науково-методичної конференції

Відповідальний за випуск: (Руда Н.В.)

Комп'ютерна верстка: Петрищева О.В.

Коректор: Коробкіна І.М.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори

Підписано до друку   Формат   Папір офсетний.

Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум. друк. арк.

Обл.-вид. арк.   Зам №   Тираж   прим.   Ціна договірна.